

# МЕДИЧНЕ ПРАВО



**Олена Пасечник**

кандидат юридичних наук,  
доцент кафедри міжнародного  
та європейського права,  
Національного університету  
«Одеська юридична академія»  
ORCID: 0000-0002-2032-1851

<https://doi.org/10.32782/2306-9082/2022-45-8>

УДК 340.137

## **Етико-правові аспекти легалізації евтаназії у сучасному світі**

**Актуальність.** Сучасну дискусію про евтаназію спровокували досягнення сучасної медицини. З того часу як розвиток медичних технологій змусив суспільство протистояти і поставити під сумнів концепцію евтаназії та її правовий статус, питання правового втручання у сферу смерті та вмирання посіло високе місце у списку сучасних дискусій. Так, тема евтаназії оповита великою кількістю саме етичних дискусій і неоднозначностей. Визначаються різні види евтаназії, серед яких – добровільна евтаназія та самогубство з допомогою лікаря, саме останній вид викликає найбільше суперечок. Тобто розрізняють активну і пасивну евтаназію. З одного боку, стало зрозуміло, що повага до автономії пацієнта змушує легалізувати активну евтаназію, а з іншого – право відмовитися від лікування, спрямованого на захист життя, і право покінчити з життям за допомогою медичного втручання не можна однозначно підвести під етико-правові норми.

Важливою є роль держави в регулюванні права на евтаназію. Саме від

політичної, правової, культурної та релігійної традиції кожної окремої країни залежить те, чи будуть вони змінювати своє законодавство в бік легалізації права на евтаназію. До того часу держава залишається єдиною відповідальною стороною за примушування невиліковно хворих людей страждати проти їхньої волі.

**Наукові розробки.** У літературі є значна кількість праць, які стосуються питання евтаназії, частина досліджень присвячена медичним та етичним аспектам евтаназії, інша – правовій регламентації цього поняття. Значний науковий вклад у вивчення цього питання належить таким науковцям, як: С. Бородін, І. Бойко, М. Вітрук, Б. Волков, Н. Герасимчук, А. Гусейнов, О. Ковальова, А. Колодій, Т. Кондрашова, Ю. Конюшкіна, А. Олійник, П. Тіщенко, С. Тихонова та ін.

**Мета статті** – дослідити наявні етико-правові підходи розуміння права на евтаназію і проаналізувати аспекти легалізації цього права у сучасному світі.

**Основний зміст.** Є багато аргументів, які висувуються «за» та «проти» евтаназії. Дебати, що ведуться нині з приводу евтаназії, перебувають на активній стадії. Сучасні медичні технології призвели до все більшого розвитку та більшої доступності штучних заходів для продовження життя. Одночасно відбувається значне зростання людей похилого віку і зниження впливу релігії в більшій частині розвинутого світу [1]. Дискусія точиться між тими, хто підтримує право людини на «хорошу смерть» у момент, який вона вибирає, суперечать тим, хто твердо вірить у святість людського життя. Додатково викликає занепокоєння, що будь-яка форма санкціонованого державою «вбивства» піддає особливого ризику найбільш уразливі групи суспільства. Евтаназія порушує деякі з найбільш фундаментальних філософських питань: що таке життя, і чи є його форми, які є настільки нестерпними, що роблять його марним? [2].

Легалізація евтаназії, яка пропонується нині, так чи інакше призведе до переосмислення моральних пріоритетів, гостро поставить питання про цінність життя людини.

У 1976 році відбувся Перший Міжнародний конгрес організації, що виступили за легалізацію евтаназії. Процедура евтаназії була узаконена Голландським парламентом інструкцією від 14 квітня 1994 року. Його приклад наслідували законодавчі органи різних країн, зокрема, в низці штатів США, в Австралії (1997 р.), у Бельгії (2002 р.), у Люксембургу (2009 р.) та у Швеції (2010 р.) [3, с. 69–70]. В інших країнах, незважаючи на статистичні дані про існування широкої практики нелегальної евтаназії, будь-які її форми офіційно визнаються злочином, а таке питання в юридичному відношенні залишається відкритим, зазначає Т. Кучера [4, с. 86].

Натепер наявне юридичне положення щодо евтаназії або її варіантів

лише в декількох європейських країнах: Нідерландах, Бельгії, Швейцарії та Люксембургу, Канаді, Колумбії та деяких штатах США [5]. Швейцарія є єдиною країною, де дозволяється евтаназія, виконана не лікарем. Крім того, громадяни, які не є громадянами Швейцарії, можуть скористатися швейцарським законодавством, відвідавши Швейцарію, щоб отримати доступ до евтаназії [6].

У цих більш толерантних юрисдикціях паліативна допомога розглядається як важлива ланка в тому ж ланцюгу, що й евтаназія, у догляді за невиліковно хворими особами, а не як альтернатива. В інших частинах світу евтаназія залишається кримінальним злочином, який переслідується різними законними шляхами. Наприклад, у Великобританії всі форми евтаназії залишаються незаконними і можуть розглядатися відповідно до кримінального законодавства про ненавмисне вбивство або вбивство, або відповідно до Закону про самогубство (1961 р.), залежно від обставин [7, р. 79].

В Англії та Шотландії було запропоновано та обговорено три законопроекти про евтаназію, які в основному засновані на Законі США про смерть з гідністю штату Орегон (1997 р.), який дозволяє евтаназію, але жоден не був прийнятий.

Окремі країни остаточно не можуть належним чином вирішити проблему евтаназії. Наприклад, багато штатів у США забороняють вбивство з милосердя – евтаназію у будь-якому вигляді, а деякі – легалізували цей інститут. Верховний суд США відмовився задовольнити позови про допомогу у самогубстві, відкрито заявивши, що право покінчити з життям за допомогою евтаназії не є тим правом, яке традиційно захищає англо-американське законодавство. Універсалістичне твердження про право покінчити з життям за допомогою евтаназії дає можливість зробити всеосяжне судження про природу

вбивства з милосердя та самогубства за допомогою лікаря та змогу сформулювати транскультурні стандарти. Крім того, універсальна структура прав людини забезпечує більш розширений підхід для аналізу та реагування на глобальні медичні виклики [8].

Незважаючи на наявну проблему забезпечення виконання прав, включених до основних універсальних прав людини, раціонально продумана політика держави щодо можливості застосування евтаназії може бути прийнятною. Покладаючи відповідальність за прийняття рішень на тих, хто має владу переконувати, але не змушувати, ми можемо уникнути зловживань з боку урядів [9].

Джеймс Рейчелс є відомим прихильником евтаназії та відстоює цю точку зору. Він стверджує, що немає моральної різниці між убивством і наданням змоги померти людині. Інший його аргумент полягає в тому, що активна евтаназія більш гуманна, ніж пасивна, оскільки це «швидка і безболісна» смертельна ін'єкція, тоді як остання може призвести до «відносно повільної та болісної смерті» [10].

Противники евтаназії стверджують, що є чітка моральна різниця між активним припиненням життя пацієнта та відміною або припиненням лікування, яке закінчує життя пацієнта. Надання пацієнту змоги померти від невиліковної хвороби можна розглядати як можливість хвороби стати природною причиною смерті без моральної провини. Лікування життєзабезпечення лише відкладає смерть, а коли втручання відміняються, смерть пацієнта спричиняє основне захворювання [11].

Саме цю точку зору рішуче підтримує Австралійська медична асоціація, яка виступає проти добровільної активної евтаназії та самогубства за допомогою лікаря [12].

Центральним аргументом проти евтаназії в Австралії є погляд сус-

пільства на святість життя і це може мати як світську, так і релігійну основу. Християнська точка зору розглядає життя як подарунок від Бога, якого не слід позбавлятися, забираючи це життя. Основний принцип полягає в тому, що людське життя потрібно поважати та берегти.

Великого значення набуває останнім часом паліативна допомога як протипага евтаназії. Часто стверджують, що біль і страждання, які відчувають пацієнти, можна полегшити шляхом надання відповідної паліативної допомоги, що робить евтаназію непотрібною. За словами Норвала і Гвінтер: «Запити про евтаназію рідко задовольняються після того, як налагоджена належна паліативна допомога» [13].

В основі паліативної допомоги лежить створення спеціальних закладів – хоспісів, у яких особи, які хворі на смертельні хвороби, отримують можливість гідно завершити життя. Хоспісна допомога полягає не лише у медичній підтримці життєдіяльності хворого, а також у тому, щоб полегшити фізичні та моральні страждання людини. До такої допомоги залучаються не лише працівники хоспісу, але і родичі та близькі пацієнта. «Медичний персонал хоспісу ставиться до хворого як до індивідуума, що до останньої хвилини залишається членом соціуму. Основне завдання лікарів і медичних сестер, які працюють у хоспісі, – підвищення якості життя пацієнта, навіть якщо за прогнозом термін його життя короткий. Життя залишається життям, і його якість є основною метою зусиль усіх, хто його оточує, навіть в останню добу і годину його життя» [14, с. 19].

Якщо евтаназія стане загальноприйнятою практикою, це може призвести до ситуацій, які підривають права вразливих пацієнтів. До них належить примушування пацієнтів, які отримують дороге лікування, прийняти евтаназію або самогубство за допомогою лікаря.

Дебати навколо евтаназії ніколи не залишаються далеко від заголовків, особливо якщо її правовий статус у більшості юрисдикцій залишається дискусивним. Однак поряд з еволюцією паліативної допомоги виявляється, що все більше громадськість схиляється до того, щоб законодавство підтримало евтаназію в окремих випадках [15].

Розвиток чутливого балансу між усталеними культурними нормами та прогресивним, добре збалансованим, прозорим і безпечним ставленням до евтаназії є ключовим. Більш орієнтоване на пацієнта ставлення до охорони здоров'я та соціальної допомоги все більше ставить пацієнтів, що є цілком справедливим, у центр усього, що роблять медичні працівники. Тому потреби, погляди та переконання пацієнтів повинні бути на першому плані у разі прийняття рішень. Однак, якщо розглядати їх поряд з фундаментальними принципами біоетики, а також законодавством і власними переконаннями лікарів, може виникнути конфлікт, що актуалізує дебати про евтаназію.

Таким чином, міжнародне право прав людини вже дало деякі дуже важливі відповіді щодо сутності та правового статусу контрольованої допомоги вмираючим. Тому таке рішення може сприяти пропозиції порушити питання правового статусу контрольованої допомоги померти, питання права на евтаназію на універсальний рівень.

Святість життя є цінністю, яка також чітко відображається у статті 9 ЄКПЛ, що стосується свободи думки, совісті та релігії [16]. Примітно, що стаття 2 ЄКПЛ не охоплює допомогу у смерті, тобто у ситуаціях, коли рішення покінчити з життям було прийняте самостійно та з абсолютним уявленням про те, що воно має на увазі. Тому головне питання: чи є застосування евтаназії етично допустимим. Крім того, право покінчити з життям,

яке особа вважає нестерпним, слід розглядати у зв'язку з його впливом на інші права, правила та обов'язки медичних працівників щодо сприяння в евтаназії.

Відповідні норми прав людини можна знайти у Загальній декларації прав людини та Міжнародному пакті про громадянські та політичні права. Багато вказівок також можна знайти у Загальній декларації ЮНЕСКО з біоетики та прав людини, яка намагається встановити відповідність біоетики міжнародному праву прав людини [17]. Таким чином, стаття 5 цієї Декларації говорить про автономію та індивідуальну відповідальність, зокрема, передбачаючи, що автономія осіб приймати рішення, несучи відповідальність за ці рішення та поважаючи автономію інших, має поважатися. Крім того, у цій самій статті для осіб, які не здатні здійснювати автономію, Декларація передбачає спеціальні заходи щодо захисту їхніх прав та інтересів. Оскільки жоден із цих документів не говорить про право на евтаназію, компетентним органам на міжнародному рівні та органам державної влади доводиться брати участь у тлумаченні таких положень.

Натепер у більшості юрисдикцій вбивство з милосердя та самогубство за допомогою лікаря є незаконними. Зрештою, пацієнти та члени їхніх сімей звернулися до міжнародного права, щоб виправити таку позицію. Це і не дивно, з огляду на те, що протягом десятиліть міжнародне право забезпечувало автономний набір правових норм для захисту прав особи та накладення зобов'язань на держави щодо їх забезпечення та реалізації. Європейський суд з прав людини вперше стикнувся з питанням, чи змушує Європейська конвенція з прав людини легалізувати суїцид з допомогою медиків. У справі *Pretty v. the United Kingdom* Європейський суд з прав людини запропонував нове уявлення про допомогу вмирати

[18]. Суд вирішив тривалі дилеми щодо: а) чи суперечить захист права на життя легалізації права на смерть, чи право на життя говорить також про право на смерть, отже, змушує легалізувати та б) чи активна евтаназія стосується автономії та гідності. ЄСПЛ рішуче відхилив припущення, що право на життя пов'язане з правом на смерть або про автономію прийняття рішень. Незалежно від того, наскільки розширеним може бути тлумачення статті 2 ЄСПЛ, її не можна тлумачити як надання права на смерть і створювати умови для надання особі права вибирати смерть, а не життя. Найважливіше, що ЄСПЛ встановив, що прохання про надання допомоги померти є важливим аспектом особистої автономії, включеним до поняття приватного життя, яке захищається статтею 8 Конвенції.

В іншій справі *Koch v. Germany* 19 July 2012 позивачем оскаржувалася стаття 8 Конвенції через відмову національних судів розглянути по суті позов щодо відмови видачі летальної дози препарату для проведення самогубства, асистованого лікарем. У цій справі ЄСПЛ було задоволено вимоги заявника [19]. Останньою справою ЄСПЛ щодо припинення життя стала справа *Lambert and Others v. France* 5 June 2015 р. Підставою позову в цьому випадку стало дотримання законодавства Франції щодо проведення ортаназії. Однак не всі родичі померлої особи погодились із законними діями лікаря, через що було подано заяву до суду та оскаржена стаття 2 Конвенції. У своєму рішенні ЄСПЛ також підтримав внутрішнє законодавство Франції та не визнав правопорушення в діях лікаря з приводу проведення ортаназії при ортаназії, це роблять його законні представники або суд [20].

Отже, кілька причин сприяють врегулюванню правового статусу контрольованої допомоги вмираючим у рамках міжнародного права прав

людини. По-перше, в епоху глобалізації правозахисний дискурс присутній майже всюди. Останнім часом сфера міжнародного права прав людини була значно розширена з урахуванням зростаючої кількості біомедичних проблем. Найважливіші політики захисту інтересів особи та уникнення зловживань у сфері біоетики вже сформульовані з точки зору прав: права на людську гідність, права на автономію та самовизначення, права на інформовану згоду, права на відмову у лікуванні, права на полегшення страждань відповідно до поточного стану знань, права знати і не знати, права на доступ до здоров'я та права на фізичну та психічну особистість. Відповідно, формулювання запиту на евтаназію за допомогою лікаря, з точки зору глобальних прав, не є таким дивним, як може здатися на перший погляд. По-друге, з підходу Європейського суду з прав людини впливає, що пацієнт має право вимагати свого вибору закінчити життя за допомогою евтаназії, що потрібно поважати, і що ця повага продиктована цінностями особи та її гідністю. По-третє, необхідно на міжнародному рівні вказати, чому право на евтаназію відповідає особистісній автономії та людській гідності. Ця позиція додатково підкріплюється нормою в Декларації ЮНЕСКО з біоетики та прав людини, яка передбачає, що збереження культурного різноманіття не може бути причиною порушення прав людини, особливо тих, які позначені як основоположні, такі як право на самовизначення та людська гідність.

Крім того, в біоетиці принцип святості життя часто з'являється у сучасних дискусіях, що оточує громадські суперечки про кінець життя та проблеми абортів. Позиція святості життя стверджує, що життя має святість і його цінність переважає над усіма іншими цінностями. Життя жодної людини не заслуговує пріоритету



і життю приписується святість, незалежно від фізіологічного статусу, неминучості смерті, страждань чи бажання особи жити чи померти [21]. Цей аргумент часто пов'язують, але не повністю ототожнюють, з релігійними та культурними традиціями, які загалом заперечують проти допоміжної смерті, оскільки людське життя розглядається як суверенне творіння Бога. З релігійної точки зору Бог вважається єдиним, хто може визначити початок і кінець людського життя.

**Висновки.** У законодавчій традиції країн можна виокремити кілька підходів до застосування евтаназії. Перша стратегія розглядає активну евтаназію як допустиму медичну практику та має на меті звільнити лікарів від кримінальної відповідальності за діяння, яке за інших обставин карається. Друга стратегія, що заснована на правах, спрямована на розвиток, провокує соціальну та правову реформу, стверджуючи, що людина має обмежене право закінчити життя за допомогою лікаря. До цього часу модель, яка намагається легалізувати активну евтаназію, аналізуючи законодавство зарубіжних країн, була менш успішною в проведенні реформ.

Треба зазначити, що евтаназія справді є спірним питанням, а в центрі дискусії лежать активна добровільна евтаназія та самогубство за допомогою лікаря. Правовий статус евтаназії в більшості країн, зокрема і в Україні, – це кримінальне правопорушення, яке висуває звинувачення у вбивстві або ненавмисному вбивстві відповідно до кримінального законодавства. Заборона в Україні та криміналізація практики евтаназії та допомоги у самогубстві відображає юридичний статус-кво, який існує в більшості інших країн світу. Численні аргументи, які були висунуті «за» та «проти» евтаназії, дають уявлення про певні етичні аспекти теми евтаназії.

Смерть є природною частиною людського життя, але дебати про евтаназію все частіше будуть виходити на перший план – це те, що медичні працівники, політики та законодавці не можуть ігнорувати. Перед суспільством залишається актуальною тема щодо визначення того, де знаходиться баланс між цінністю життя та легалізацією інституту евтаназії, керуючись регіональними релігійними, культурними та законодавчими перспективами.

### Список використаних джерел

1. Zdenkowski G. Human Rights and Euthanasia. *Occasional Paper of the Human Rights and Equal Opportunity Commission*. 1996. No. 2. URL: <https://www.humanrights.gov.au/our-work/rights-and-freedoms/projects/human-rights-and-euthanasia> (дата звернення: 07.12.2021).
2. Cica N. Euthanasia – the Australian Law in an International Context. Part 1: Passive Voluntary Euthanasia. *Parliamentary Library Research Paper*. 1996. No. 3 URL: [https://www.aph.gov.au/About\\_Parliament/Parliamentary\\_Departments/Parliamentary\\_Library/pubs/rr/RP9697/97gp3](https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/rr/RP9697/97gp3) (дата звернення: 07.12.2021).
3. Аболіна Т.Г., Нападиста В.Г., Рихліцька О.Д. та ін. Прикладна етика : навчальний посібник. Київ, 2012. 392 с.
4. Кучера Т. Біоетика: огляд найактуальніших проблем. *Університетська кафедра*. 2014. № 3. С. 67–91.
5. Roehr B. Assisted dying in US and Canada: controversy subsides after legalisation. *BMJ*. 2018. No. 360: k503. URL: <https://www.bmj.com/content/360/bmj.k503> (дата звернення: 07.12.2021).
6. Macleod R.D., Wilson D.M., Malpas P. Assisted or hastened death: the healthcare practitioner's dilemma. *Glob J Health Sci*. 2012. No. 4. P. 87–98.
7. Emanuel E.J., Onwuteaka-Philipsen B.D., Urwin J.W., et al. Attitudes and Practices of Euthanasia and Physician-Assisted Suicide in the United States, Canada, and Europe. *JAMA*. 2016. Vol. 316. No. 1. P. 79–90.

8. Mann M. Jonathan. Health and Human Rights: Protecting Human Rights Is Essential For Promoting Health. *British Medical Journal*. 1996. Vol. 312. No. 7036. P. 924–925. URL: <https://www.jstor.org/stable/29731293> (дата звернення: 07.12.2021).

9. Schwartz R. Bioethics Policy: Looking Beyond the Power of Sovereign Governments. *Houston Law Review*. 1997. Vol. 33. P. 1.288. URL: <https://houstonlawreview.org/issues> (дата звернення: 07.12.2021).

10. Rachels J. Active and passive euthanasia. *N Engl J Med*. 1975. Jan 9. No. 292(2). P. 78–80. URL: [https://sites.ualberta.ca/~bleier/Rachels\\_Euthanasia.pdf](https://sites.ualberta.ca/~bleier/Rachels_Euthanasia.pdf) (дата звернення: 16.12.2021).

11. Kerridge I., Lowe M., Stewart C. Ethics and law for the health professions. 3rd ed. New South Wales : Federation Press, 2009. 895 p.

12. Bartels L., Otlowski M. A right to die? Euthanasia and the law in Australia. *J Law Med*. 2010. No. 17(4). P. 532–555. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20329456/> (дата звернення: 16.12.2021).

13. Norval D., Gwyther E. Ethical decisions in end-of-life care. *CME*. 2003. Vol. 21. No. 5. P. 267–272. URL: <https://www.ajol.info/index.php/cme/article/view/43894> (дата звернення: 16.12.2021).

14. Тарасюк В.С., Кучанська Г.Б. Паліативно-хоспісна допомога : навчальний посібник. Київ : ВСВ «Медицина», 2015. 328 с.

15. Regional Review Committees for Physician-Assisted Death. Annual reports 2002–2014. URL: <https://www.euthanasiecommissie.nl/de-commissie/documenten/> (дата звернення: 16.12.2021).

16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. : Конвенція, Міжнародний документ. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13, 32. Стор. 270.

17. Загальна декларація ЮНЕСКО з біоетики та прав людини від 19.10.2005 р. URL: [https://www.un.org/ru/documents/decl\\_conv/declarations/bioethics\\_and\\_hr.shtml](https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/bioethics_and_hr.shtml) (дата звернення: 07.12.2021).

18. *Pretty v. the United Kingdom*. Application No. 2346/02. Judgment of 29 April 2002. URL: <https://privacylibrary.ccnlud.org/case/pretty-vs-united-kingdom> (дата звернення: 16.12.2021).

19. *Koch v Germany*. Application No. 497/09. Judgment of 19 July 2012. URL: [https://www.hr-dp.org/files/2013/09/05/CASE\\_OF\\_KOCH\\_v\\_GERMANY\\_.pdf](https://www.hr-dp.org/files/2013/09/05/CASE_OF_KOCH_v_GERMANY_.pdf) (дата звернення: 16.12.2021).

20. *Lambert and Others v. France*. Application No. 46043/14. Judgment of June 5 2015. URL: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2015-06-17/european-court-of-human-rights-france-ruling-on-french-case-of-discontinuation-of-treatment/> (дата звернення: 16.12.2021).

21. Suber P. Against the Sanctity of Life. URL: <https://legacy.earlham.edu/~peters/writing/sanctity.htm> (дата звернення: 07.12.2021).

### **Пасечник О. В. Етико-правові аспекти легалізації евтаназії у сучасному світі**

Стаття присвячена дослідженню етико-правових підходів розуміння права на евтаназію у законодавстві деяких зарубіжних країн, у міжнародному праві та національній юрисдикції.

У контексті прогнозування правового розвитку та висвітлення біоетичних засад права, приділено увагу різним науковим поглядам юристів, медиків та філософів щодо питань можливості легалізації евтаназії.

Зазначено, що евтаназія входить у практику сучасної охорони здоров'я під впливом певних факторів, це новий спосіб медичного вирішення проблеми припинення життя. Евтаназія порушує в доктрині найважливіші філософські питання: що таке життя, його цінність. Нині суспільство переосмислює моральні пріоритети цінності життя людини.

У статті проаналізовано законодавство зарубіжних країн. Підкреслено, що на поточний момент наявне юридичне положення про евтаназію або її варіанти лише в

кількох європейських країнах. Неоднозначні підходи до евтаназії у США та Британській Співдружності.

Зазначено, що універсалістичне твердження про право покінчити з життям за допомогою евтаназії дає можливість зробити всеосяжне судження про природу вбивства з милосердя та самогубства за допомогою лікаря та змогу сформулювати відповідні стандарти.

Підкреслено, що продумана політика держави щодо можливості застосування евтаназії може бути прийнятною в контексті процесів універсалізації прав людини.

Досліджено значення паліативної допомоги, яка розглядається як альтернатива евтаназії. Паліативна допомога полягає у догляді за невиліковно хворими особами, поліпшення умов припинення їхнього життя.

Зазначена позиція вчених, що якщо евтаназія стане загальноприйнятною практикою, то це може призвести до ситуацій, які підривають права вразливих пацієнтів.

Проведено огляд положень міжнародного права прав людини, де вже визначено правовий статус контрольованої допомоги умираючим, що піднімає питання права на евтаназію на універсальний рівень.

Зроблено висновок щодо важливості ролі держави в регулюванні права на евтаназію.

**Ключові слова:** евтаназія, біоетика, міжнародне право, права людини, право на життя, сучасна держава, сучасне право.

### **Пасечник Е. В. Этико-правовые аспекты легализации эвтаназии в современном мире**

Статья посвящена исследованию этико-правовых подходов к пониманию права на эвтаназию в законодательстве некоторых зарубежных стран, в международном праве и национальной юрисдикции.

В контексте прогнозирования правового развития и освещения биоэтических принципов права уделено внимание различным научным взглядам юристов, медиков и философов относительно возможности легализации эвтаназии.

Отмечено, что эвтаназия входит в практику современного здравоохранения под влиянием некоторых факторов, это новый способ медицинского решения проблемы прекращения жизни. Эвтаназия поднимает в доктрине важнейшие философские вопросы: что такое жизнь, его ценность. Сегодня общество переосмысливает нравственные приоритеты ценности жизни человека.

В статье проанализировано законодательство зарубежных стран. Подчеркнуто, что в настоящее время существует юридическое положение об эвтаназии или ее вариантах только в нескольких европейских странах. Неоднозначны подходы к эвтаназии в США и Британском Содружестве.

Универсалистическое утверждение о праве покончить с жизнью с помощью эвтаназии позволяет сделать всеобъемлющее суждение о природе убийства из милосердия и самоубийства с помощью врача и сформулировать соответствующие стандарты.

Подчеркнуто, что продуманная политика государства по поводу возможности применения эвтаназии может быть приемлемой в контексте процессов универсализации прав человека.

Исследовано значение паллиативной помощи, рассматриваемой как альтернатива эвтаназии. Паллиативная помощь заключается в уходе за неизлечимо больными лицами, улучшении условий прекращения их жизни.

Указана позиция ученых, что если эвтаназия станет общепринятой практикой, то это может привести к ситуациям, которые подрывают права уязвимых пациентов.

Проведен обзор положений международного права прав человека, где уже определен правовой статус контролируемой помощи умирающим, поднимающий вопросы права на эвтаназію на универсальный уровень.

Сделан вывод о важности роли государства в регулировании права на эвтаназію.

**Ключевые слова:** эвтаназія, биоэтика, международное право, права человека, право на жизнь, современное государство, современное право.



**Pasechnyk O. V. Ethical and legal aspects of legalization of euthanasia in the modern world**

The article is devoted to the study of ethical and legal approaches to understanding the right to euthanasia in the legislation of some foreign countries, in international law and national jurisdiction.

In the context of forecasting legal development and highlighting the bioethical principles of law, attention is paid to the various scientific views of lawyers, physicians and philosophers on the possibility of legalizing euthanasia.

It is noted that euthanasia is part of the practice of modern health care under the influence of certain factors, it is a new way of medical solution to the problem of death. Euthanasia raises the most important philosophical questions in the doctrine: what is life, its value. Today, society is rethinking the moral priorities of the value of human life. The article analyzes the legislation of foreign countries. It is emphasized that currently there are legal provisions on euthanasia or its variants in only a few European countries. Ambiguous approaches to euthanasia in the United States and the British Commonwealth.

It is noted that the universalist assertion of the right to commit suicide through euthanasia makes it possible to make a comprehensive judgment about the nature of murder by charity and suicide with the help of a doctor and to formulate appropriate standards. It is emphasized that a well-thought-out state policy on the possibility of euthanasia may be acceptable in the context of human rights universalization processes.

The importance of palliative care, which is considered as an alternative to euthanasia, has been studied. Palliative care is the care of terminally ill people, improving the conditions of their termination of life. This position of scientists is that if euthanasia becomes a common practice, it can lead to situations that undermine the rights of vulnerable patients. A review of the provisions of international human rights law has been conducted, which already defines the legal status of controlled care for the dying, which raises the issue of the right to euthanasia to a universal level.

It is concluded that the role of the state in regulating the right to euthanasia is important.

**Key words:** euthanasia, bioethics, international law, human rights, right to life, modern state, modern law.